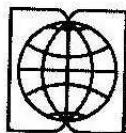

توسعه چیست؟

پژوهی درباره‌ی توسعه و گفتمان (دیسکورس) غالب از
قرن هجده میلادی تاکنون و چشم‌انداز آینده

پروفسور بیورن هتته

محمود شبستری

نشر نیروز

تهران - ۱۳۹۷

سرشناسه	: هتته، بیورن، ۱۹۳۹ - م. Hettne, Bjorn
عنوان و نام پدیدآور	: توسعه چیست؟: بحثی درباره‌ی توسعه و گفتمان (دیسکورس) غالب از قرن هجده میلادی تاکنون و چشم‌انداز آینده/ بیورن هتته ؛ برگردان محمود شوشتری.
مشخصات نشر	: تهران : دنیای نو، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ ص: ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: 978-964-172-149-9
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Vad ar utveckling?
موضوع	: توسعه اجتماعی -- تاریخ
موضوع	: Community development -- history
موضوع	: رشد اقتصادی -- تاریخ
موضوع	: Economic development -- History
شناسه افزود	: شوشتری، محمود، مترجم
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۲۵۹ ت/ ۳۹HN
رده بندی دیویی	: ۳۰۷/۱۴۰۹۵۵۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۰۸۰۳۱۲

کتابخانه ملی

توسعه چیست؟

بحثی درباره‌ی توسعه و گفتمان (دیسکورس) غالب از
قرن هجده میلادی تاکنون و چشم‌انداز آینده
بیورن هتته

ترجمه: محمود شوشتری

ناظر چاپ: سحر اسماعیلی

تنظیم صفحات: خرم‌شاهی، لیتوگرافی: فرانقش، چاپ: ...

چاپ اول: ۱۳۹۸، تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

نشر دنیای نو: تهران، صندوق پستی: ۱۳۱۴۵/۱۶۹

تلفن: ۶۶۴۰۲۵۷۱، دورنگار: ۶۶۴۹۱۹۰۸

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۷۲-۱۴۹-۹

Email: donyayenopub@gmail.com

۲۵۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۷	 مقدمه متّجم
۱۱	 یادداشت نویسنده
۱۳	 سرآغاز

فصل اول: اندیشه‌ی ترقی، انجمن‌های الهی تا خواستی انسانی

۱۹	 ۱۸۱۵-۱۷۵۰
۲۱	 ایجاد تعادل قدرت در اروپا
۲۳	 آزادی و ترقی

۳۱	 فصل دوم: صنعتی شو یا سقوط کن! (۱۸۱۵ تا ۱۹۱۴)
۳۲	 دوره‌ی همکاری‌های دیپلماتیک کشورهای اروپایی و پایان آن
۳۴	 پاكس بریتانیا و انقلاب تجاری

فصل سوم: رکود اقتصادی و توتالیتاریسم (تمامیت خواهی) سیاسی

۴۳	 ۱۹۴۵ تا ۱۹۱۴
۴۵	 تجدید نظر در جغرافیای سیاسی جهان

۲۷	 رکود اقتصادی و مداخله جویی
۵۱	 توتالیتاریسم و لیبرالیسم
فصل چهارم: جغرافیای سیاسی (ژئوپلیتیک) فقر جهانی ۱۹۴۵-	
۵۵	 ۱۹۸۰
۵۶	 جنگ سرد
۵۹	 این تئوری دوباره‌ی گفتمان (دیسکورس) توسعه
۶۲	 مکتب‌های فکر و رقیب
۶۹	 فصل پنجم: گلوبالیزاسیون و حفره‌ی سیاه (۱۹۸۰ تا ۲۰۰۹)
۷۰	 پایان تاریخ - و ظهور دوباره
۷۶	 گلوبالیزاسیون بمثابة توسعه
۸۰	 ضدانقلاب و پسامدرنیسم
فصل ششم: بسوی یک توسعه‌ی گلوبال ۲۰۰۰ به بعد؟	
۸۵	 جنگ علیه تروریسم بین‌المللی
۸۸	 چالش‌های بین‌المللی
۹۱	 توسعه‌ی بین‌المللی
۹۵	 آیا نظم بین‌المللی به سمت چند قطبی شدن در حال گذار است؟
۱۰۰	 پایان سخن
۱۱۱	 فهرست اسامی، واژه‌ها و اختصارات

مقدمه مترجم

موضوع این کتاب مفهوم تاریخی مقوله‌ی توسعه و فرآیند آن از دهه‌های ۱۷۰۰ تاکنون را هفته‌ان غالب (دیسکورس هژمون) در طی دوره‌های گذار آن است. بخشی نظری-تاریخی را در این باره پیش می‌برد و روندهایی را که توسعه‌ی بین‌المللی از سر گذرانده و نیز گزینه‌های محتمل در شرایط امروز را مورد بررسی قرار می‌دهد.

مقوله‌ی توسعه همان گونه که معمولاً گفته می‌شود، "در اساس مقوله‌ای سنوال برانگیز" است. به این معنا که نه تنها مفهوم آن قابل بحث است، بلکه معنا و مضمون آن از موقعیتی تا موقعیت دیگر حتی در ظرف زمان و مکان نیز متفاوت است. این دفتر با کلامی جذاب و قابل درک نشان می‌دهد که در یک شرایط تاریخی معین به چه چیز می‌توان "توسعه" گفت و "معضل توسعه" دشواری‌ها و چالش‌های بیشتر روی آن کدام‌اند.

بیورن هتته که پرفسور بازنشسته‌ی دانشکده‌ی تحقیقات بین‌المللی دانشگاه شهر گوتنبرگ کشور سوئد است؛ این دفتر را که حاصل بحثی فشرده او با همکارش هانس ابراهامسون (۲) است، تحریر کرده است. هتته فرآیند توسعه از سال‌های ۱۷۰۰ تاکنون را مورد بحث و بررسی

قرار داده و نشان می‌دهد که در هر دوره گفتمان غالب (دیسکورس هژمون) چه بوده و کدام معضل پیش‌روی فرآیند توسعه بوده. او از جمله باورمند به تئوری پولانی (۳) است، که به جنبش دوگانه معتقد بود.

هتته روند توسعه را به شش دوره تقسیم می‌کند و هر دوره را جداگانه مورد بررسی قرار می‌دهد. او در پایان دفتر نگاهی کوتاه به سیم‌اندازهای محتمل آینده دارد. هتته معتقد است که در هر دوره‌ی تاریخی معین گفتمان (دیسکورس) مشخصی راهبر جریان اصلی فرآیند توسعه بوده است. این ایدئولوژی و درک از مفهوم و مضمون توسعه، هژمون درک یا جریان اصلی یا همان جنبش اول در آن دوره تاریخی بوده است. جریان‌های متد کوچک‌تر و ایدئولوژی و درک و برداشت آن‌ها از توسعه، جنبش دوم، ه‌های مقاومت را تشکیل می‌داده‌اند. به باور هتته در هر یک از دوره‌ی شش‌گانه چالش‌ها و سدهای معینی در پیش‌روی روند توسعه وجود داشته‌اند و جریان اصلی یا گفتمان هژمون (دیسکورس) وظیفه خود را غلبه بر این مانع و برداشتن آن‌ها از جلوی راه توسعه می‌دانسته است.

هتته در کتاب "توسعه چیست؟" مسائل را به فشردگی و موجز مطرح کرده است. بسط و تفصیل این مسائل نیاز به بررسی بسیار بیشتر دارد. این بررسی به عقیده‌ی من لازم است. درک و شناخت از شرایط جامعه بویژه برای ما مردمی که ریشه‌امان در کشورهای در حال توسعه است، به منظور دست یافتن به راهکارهای مناسب برای توسعه پایدار و با ثبات اهمیت فراوان دارد. بنظر من برای دست‌یافتن و مجهز شدن به دانش و ابزارکار در این راستا، خواندن و خوانش درست از این کتاب می‌تواند مفید و راهنما باشد.

به منظور درک و فهم آسان‌تر مطالب و ترم‌های مطرح شده در کتاب

تلاش کرده‌ام در حد توان و دانش‌ام در پایان کتاب ضمیمه‌ای اضافه کنم که در برگیرنده‌ی توضیح اسامی و نیز اختصارات و واژه‌ها است. ترجمه این کتاب به علت دشواری زبان نوشتاری هتنه و نیز پیچیده بودن موضوع، بدون شک کمبود و نواقص زیادی دارد که امیدوارم به کمک صاحب نظران این حوزه از دانش اقتصاد سیاسی - تاریخی برطرف گردد. کتاب هتنه نخستین بار در سال ۲۰۰۸ توسط انتشارات اس. ان. اس (۴) که فدراسیونی برای تحقیق مسائل اجتماعی و حیات زندگی اقتصادی است، منتشر شد. فدراسیون شبکه‌ای مستقل از کنشگران و راهبران افکار مستقل و تصمیم‌گیرندگان بخش خصوصی و دولتی است. هدف این فدراسیون این است که، از طریق تحقیق و انتشار کتاب و برگزاری جلسات بحث و بنیان‌گذاری تصمیمات و راهکارهای واقع‌بینانه‌ای در مورد چالش‌های اجتماعی ارائه دهد.

محمود شوشتری

ژانویه ۲۰۱۷

گوتنبرگ